

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗДОРОВ'Я ТА ПАЛІННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті подані результати дослідження, яким є ставлення студентської молоді до проблеми паління та його взаємозв'язку із здоров'ям. На основі отриманих результатів розроблені заходи щодо вирішення даної проблеми.

Ключові слова: тютюнопаління, соціологія, молодь, здоров'я, звичка, проблема, організм.

Abstract

Results of investigation of students attitude to the problem of smoking and its interconnection with health are presented in the paper. Based on gotten results methods to solve this problem were elaborated.

Keywords: smoking, sociology, youth, health, habit, problem, organism.

У житті сучасного суспільства особливо гостро стали проблеми пов'язані з тютюнопалінням. Особливо велике поширення вони одержали серед молоді. Шкідливі звички негативно впливають на життя суспільства в цілому, а також на життя та діяльність особи окремо. У даний момент ця проблема стала справді глобальною. За статистичними даними поширення шкідливих звичок у великому масштабі, в готельних країнах, пов'язано з нестабільністю політичної та економічної ситуації, з наявністю великої кількості криз та недосконалістю політичного та економічного механізму. По відношенню до нашої країни ця проблема особливо актуальна і коріння її йдуть глибоко в історію нашого народу, і поширення її пов'язане з низькою культурою суспільства. З даною проблемою повинно боротися не тільки суспільству, а також кожна людина повинна усвідомлювати для себе велику шкоду куріння і намагатися боротися з ним [1].

Проблема підліткового куріння стає рік у рік дедалі гострішою. Встановили, що люди, що почали палити до 15-річного віку, вмирають від раку легенів в 5 разів частіше, ніж ті, які почали палити після 25 років. Смертельна доза нікотину для дорослого - пачка, викурена відразу. Крім нікотину в сигаретах міститься дуже багато отруйних речовин, згубних для організму дитини.

У першу чергу страждають органи дихання. 98% смертей від раку гортані, 96% смертей від раку легенів, 75% смертей від хронічного бронхіту та емфіземи легенів обумовлені курінням [2]. Тютюновий дим містить більше 4000 хімічних сполук, більше сорока, з яких, викликають рак, а також кілька сотень отрут, включаючи нікотин, ціанід, миш'як, формальдегід, вуглекислий газ, окис вуглецю, синильну кислоту і т.д. У сигаретному димі присутні радіоактивні речовини: полоній, свинець, вісмут. Пачка сигарет на день - це близько 500 рентген опромінення за рік!

Куріння і молодь – дуже серйозна проблема, і проблема не тільки медична, але і соціальна. У той час як в Європі і в Америці все більше і більше розповсюджується прихильність здоровому способу життя, у нас помітна абсолютно протилежна тенденція [3].

Чому ж люди, незважаючи на очевидну шкоду окурювання легенів сумішшю з десятків шкідливих речовин, одні з яких мають канцерогенну (здатним викликати рак), інші атерогенну (здатним породжувати утворення атеросклеротичних бляшок на стінках судин), треті тромбогенну (здатним підвищувати ризик закупорки судин) дією, продовжують спокушатися курінням? Чому вони забувають, що саме ці дії тютюну призводять до розривів судин, інфарктів, ампутацій, і т.п.? За американською статистикою в країні з причин, пов'язаних з курінням, щорічно гине 420000 американців (п'ята частина всіх смертей).

Україну відносять до країн з високою розповсюдженістю паління. В наш час палять 51 % чоловіків працездатного віку: 40% в міській і 60% – в сільській місцевості. За 20-річний період поширеність паління серед міських жінок працездатного віку зросла від 5 до 20% [4].

За даними ВООЗ Україна в абсолютних цифрах знаходиться на 17 місці серед усіх країн по споживанню сигарет, що складає 1,5% всіх сигарет у світі. В той же час, населення України складає не більше 0,85% населення Землі. Якщо в усьому світі на кожну людину припадає в середньому 870 випалюваних за рік сигарет, то в Україні - 1500-1800 або біля 4,5 сигарети в день, тобто приблизно в 2 рази більше, ніж в середньому на земній кулі [5].

Отже, в наш час в Україні нараховується майже 9 мільйонів активних курців, які складають третину всього працездатного населення країни. Істотно поліпшити здоров'я цієї величезної кількості людей можливо без залучення значних матеріальних витрат, впливаючи лише на один фактор – паління.

Об'єктом даного соціологічного дослідження стали студенти, які проживають в одному із гуртожитків Вінницького національного технічного університету. Об'єкт складається з 108 осіб, з яких 12 жіночої статі та 96 — чоловічої, віком від 18 до 25 років.

Завданням соціологічного дослідження постало:

1. З'ясувати актуальність проблеми паління в українському суспільстві.
2. З'ясувати чи палять респонденти.
3. З'ясувати причини виникнення шкідливої звички.
4. З'ясувати вік початку паління.
5. З'ясувати ставлення до курців (людей різних категорій).
6. З'ясувати чи бажають люди покинути цю шкідливу звичку.
7. З'ясувати ставлення до пасивного паління.
8. Розробити практичні рекомендації щодо можливих шляхів вирішення проблеми.

Дослідження показало, що актуальність даної теми "Наскільки Ви вважаєте проблему паління актуальною на сьогоднішній день?" для переважної більшості респондентів є загалом актуальною – в середньому за шестибальною шкалою актуальність проблеми сягає – 5,06. На питання «Ви коли-небудь пробували палити?» статистика розподілилась таким чином: відповідь «так» дало 63,3%, «палю на даний момент» – 3,3%, а «ні, ніколи» – 33,4%. Це є досить негативним, але тішить те, що навіть спробувавши хоча б один раз не всі продовжують палити, і про це нам доводить відповідь на питання «Ви палите?». Позитивну відповідь на дане питання дало 16,6%, а негативну – 83,3%. Це говорить нам про усвідомленість студентською молоддю шкідливості паління, а можливо просто небажання палити. 70% з опитаних вважають, що паління тільки шкодить людині, 20% вважають, що в палінні є позитивні сторони, але їх дуже мало, і лише 10% думають, що паління має багато позитивних сторін. Це добре, що все ж більшість опитаних усвідомлюють цілком і повністю шкідливість паління і не знаходять жодної позитивної сторони у цій звичці. В цілому більшість респондентів не відноситься позитивно до курців, вони не звертають уваги на те чи людина палить. Поряд з активним палінням існує пасивне паління та альтернативні способи паління. На питання: «Чи вважаєте Ви пасивне паління шкідливим?» 36,3% опитаних відповіли, що надзвичайно шкідливе, що шкідливе - 20%, що шкідливе, але не шкідливіше за активне - 10%. В середньому за шестибальною шкалою шкідливість пасивного паління сягає – 4,8. Було цікаво дізнатися дії респондентів на те, як вони себе поведуть, коли бачать, що хтось палить в громадському місці, на питання: «Коли Ви бачите, що палять в громадському місці, Ваші дії?». 10 чоловік (33,4%) ніяк не реагують, 18 (60%) – змінюють місце перебування, лише 2 респондента (6,6%) роблять зауваження курцю.

В ході соціологічного дослідження були розроблені двомірні таблиці, які об'єднали два взаємозалежні питання: «Стать» і «Ви палите?», «Чи палить хтось у вашій сім'ї?» і «Ви палите?».

Цілком очевидним є те, що проблема паління присутня в Україні і з нею потрібно якось боротися. Для цього потрібно вводити якісь заходи, такі як:

- зменшення кількості реклами тютюнових виробів, оскільки вона суттєвим чином впливає на стрімке розповсюдження проблеми;
- запровадити цільове оподаткування на тютюнові вироби;
- поширення знань про шкідливість тютюну;
- заходи, щодо заборони продажу цигарок неповнолітнім та їх регулювання;
- захист прав тих хто не палить через заборону куріння в громадських місцях.

Отже, паління є багатогранною проблемою, яка має медичний, соціальний, психологічний та економічний аспекти. Тютюнопаління дотепер залишається найпоширенішою шкідливою звичкою, що негативно впливає на організм людини. І хоча по даним нашого соціологічного опитування лише

б частина опитаних палить, насправді ситуація по Україні є іншою: в наш час в Україні нараховується майже 9 мільйонів активних курців, які складають третину всього працездатного населення країни. Істотно поліпшити здоров'я цієї величезної кількості людей можливо без залучення значних матеріальних витрат, впливаючи лише на один фактор – паління.

Світовим досвідом доведено реальну можливість зниження рівнів захворюваності і смертності, спричиненими палінням, за рахунок реалізації комплексних заходів. Потрібно лише звернути увагу на цю проблему і почати боротися з нею.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. Тютюнопаління / Вікіпедія [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
2. Слєпченко Н.С. Вплив паління на функцію зовнішнього дихання, показники якості життя у підлітків: дис... канд. мед. наук: 14.01.27 / АМН України; Інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г.Яновського. - К., 2005.
3. Москаленко В.Ф. Поширеність тютюнопаління серед молоді: проблеми та шляхи вирішення / Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Галієнко Л.І. – Київ: НМУ ім. О.О. Богомольця, 2008. – 77с.
4. Тютюн в Україні: національне опитування щодо знань, ставлення та поведінки; Міжнародний центр перспективних досліджень. – К., 2005. – 94 с.
5. Слободянюк А.В. Значення соціології як науки та навчальної дисципліни в сучасному українському суспільстві / А.В.Слободянюк // Вісник «ВПІ». – 2011. – №1. – С.16-20.

Рогозіна Лідія Альбертівна – студентка групи ТКт-126, факультет радіотехніки, зв'язку та приладобудування, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: coolida@bk.ru.

Науковий керівник: Анатолій Володимирович Слободянюк – к.соц.н., доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця.

Lidïa Rohozina – group TKt-12, Faculty for Radio Engineering, Telecommunication and Electronic Instrument Engineering, e-mail: coolida@bk.ru.

Supervisor: **Slobodyanyuk Anatoly V.** - PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.